

ΓΡΑΠΤΕΣ ΠΡΟΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΜΑΪΟΥ - ΙΟΥΝΙΟΥ 2019

ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ
ΤΑΞΗ: Β΄

ΔΙΑΡΚΕΙΑ: ΔΥΟ (2) ΩΡΕΣ
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: 27/5/2019

- ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΤΡΙΑ (3) ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΙ (6) ΣΕΛΙΔΕΣ.
- ΟΛΕΣ ΟΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΝΑ ΓΡΑΦΟΥΝ ΣΤΑ ΦΥΛΛΑ ΕΞΕΤΑΣΗΣ.
- ΝΑ ΑΠΑΝΤΗΘΟΥΝ ΟΛΑ ΤΑ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΟΛΑ ΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ.
- ΝΑ ΔΙΝΕΤΕ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ.
- Η ΑΥΤΟΥΣΙΑ ΑΝΤΙΓΡΑΦΗ ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΡΑΘΕΜΑΤΑ ΒΑΘΜΟΛΟΓΕΙΤΑΙ ΜΕ ΜΗΔΕΝ (0).
- ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ Η ΧΡΗΣΗ ΔΙΟΡΘΩΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ (30 μονάδες)

Να απαντήσετε **ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΤΡΕΙΣ (3)** ερωτήσεις.

Κάθε ερώτηση βαθμολογείται με **δέκα (10) μονάδες**.

A1. Να γράψετε στα φύλλα εξέτασής σας τους αριθμούς της στήλης Α΄ και δίπλα από τον καθένα το αντίστοιχο γράμμα με το ορθό περιεχόμενο της στήλης Β΄.

Προσοχή: Στη στήλη Β΄ περισεύουν δύο (2) στοιχεία.

ΣΤΗΛΗ Α΄	ΣΤΗΛΗ Β΄
1. Μυριόβιβλος	α. Μαρκαντώνιος Βραγαδίνος
2. Σχίσμα	β. Λέων Φιλόσοφος ή Μαθηματικός
3. Άλωση Αμμοχώστου από Τούρκους	γ. Βασίλειος Β΄
4. Ηράκλειος	δ. Φώτιος
5. Ισλάμ	ε. Μωάμεθ
	στ. Μάχη της Νινευί
	ζ. Δημιουργία Ορθόδοξης και Καθολικής Εκκλησίας

(5 X 2 μον. = 10 μονάδες)

A2. Να προσδιορίσετε αν το περιεχόμενο των ακόλουθων προτάσεων είναι ορθό ή λανθασμένο, γράφοντας στα φύλλα εξέτασής σας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα από το γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση.

α. Συνέπεια της νίκης του Ιουστινιανού στη Στάση του Νίκα υπήρξε η ενίσχυση της αυτοκρατορικής εξουσίας και η μείωση της δύναμης των Δήμων.

β. Οι Βυζαντινοί κατόρθωσαν να αποκρούσουν τους Άραβες με τη χρήση του υγρού πυρός.

γ. Οι Μακεδόνες με το «Αλληλέγγυον» υποχρέωναν τους φτωχούς κάθε χωριού να πληρώνουν τους φόρους των «Δυνατών».

δ. Ο Ιουστινιανός κατέλαβε το Κράτος των Οστρογόθων.

ε. Ένα από τα προνόμια που παραχώρησε ο Αλέξιος Α΄ Κομνηνός με το Χρυσόβουλο ήταν τίτλοι και χρηματικές χορηγίες σε εκκλησιαστικούς και κοσμικούς άρχοντες της Βενετίας.

στ. Στη Σύνοδο Φεράρας-Φλωρεντίας ο αυτοκράτορας Ιωάννης Η΄ Παλαιολόγος πέτυχε την υποταγή της Καθολικής Εκκλησίας στην Ορθόδοξη Εκκλησία.

ζ. Τα Χρονικά της εποχής της Φραγκοκρατίας στην Κύπρο έχουν ιστορική αξία.

η. Η Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανούς Τούρκους πραγματοποιήθηκε στις 15 Μαρτίου 1480.

θ. Ένας από τους λόγους που οι Οθωμανοί Τούρκοι κατόρθωσαν να κατακτήσουν τη Μικρά Ασία ήταν η συνεργασία τους με τους βυζαντινούς ακρίτες.

ι. Μια συνέπεια της Εικονομαχίας ήταν ότι καταστράφηκαν πολλά έργα τέχνης και οι εκκλησίες διακοσμήθηκαν με ανεικονικά μοτίβα.

(10 X 1 μον. = 10 μονάδες)

A3. Να συμπληρώσετε την κάθε μία από τις πιο κάτω προτάσεις με μία από τις τέσσερις επιλογές που ακολουθούν, ώστε να σχηματιστεί μια ιστορικά ορθή πρόταση. Να γράψετε στο φύλλο εξέτασής σας τους αριθμούς των προτάσεων και δίπλα από τον κάθε ένα το γράμμα της φράσης που απαιτείται για τη συμπλήρωση.

(1) Η πρώτη ενέργεια του πρωτεργάτη εικονομάχου αυτοκράτορα Λέοντα Γ΄ Ίσαυρου ήταν να

i. εκτελέσει εικονόφιλους

ii. δημεύσει τις περιουσίες των εικονόφιλων

iii. κατεβάσει την εικόνα του Χριστού
από τη Χαλκή Πύλη

iv. καταστρέψει εικονόφιλα
μοναστήρια

(2) Στη μάχη του Κλειδίου αντίπαλοι των Βυζαντινών υπήρξαν οι

i. Άραβες

ii. Βούλγαροι

iii. Σελτζούκοι Τούρκοι

iv. Φράγκοι

(3) Η Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους πραγματοποιήθηκε κατά την

i. Α΄ Σταυροφορία

ii. Β΄ Σταυροφορία

iii. Γ΄ Σταυροφορία

iv. Δ΄ Σταυροφορία

(4) Ο Διοικητής της Κύπρου κατά την Κυρίως Βυζαντινή Περίοδο (10^{ος} - 12^{ος} αι.) ονομαζόταν

- i. Κατεπάνω
- ii. Χαλίφης
- iii. Καπιτάνος
- iv. Τοποτηρητής

(5) Το νομοθετικό έργο του Ιουστινιανού το οποίο περιλάμβανε νέους νόμους και που οι περισσότεροι ήταν γραμμένοι στα Ελληνικά ήταν

- i. ο Ιουστινιάνειος Κώδικας
- ii. ο Πανδέκτης
- iii. οι Εισηγήσεις
- iv. οι Νεαρές

(5 X 2 μον. = 10 μονάδες)

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ (35 μονάδες)

Να απαντήσετε **ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΤΡΕΙΣ (3)** ερωτήσεις.

B1. Να γράψετε σύντομα **κατατοπιστικά σημειώματα** για τα πιο κάτω, με βάση τα ζητούμενα των παρενθέσεων:

α) Αγία Σοφία (τα ονόματα των αρχιτεκτόνων της, το όνομα του αυτοκράτορα που διέταξε το κτίσιμό της, ονομασία του ρυθμού στον οποίο ανήκει).

(5 μονάδες)

β) Θέματα (ποιοι υπηρετούσαν στον θεματικό στρατό, τι τους δινόταν ως αντάλλαγμα, η ονομασία του ανώτερου άρχοντα του κάθε θέματος, μία [1] υποχρέωση που έπρεπε να καλύπτουν με τα έσοδά τους οι στρατιώτες του θεματικού στρατού).

(5 μονάδες)

γ) Αραβικές Επιδρομές στην Κύπρο (ποιος πραγματοποίησε τις δύο πρώτες επιδρομές, ένα [1] αίτιο των Αραβικών Επιδρομών και μία [1] συνέπειά τους).

(5 μονάδες)

B2. α) Να αναφέρετε ποιος ήταν ο στόχος των Σταυροφοριών.

(5 μονάδες)

β) Να καταγράψετε **δύο (2)** παράγοντες/αίτια που διαμόρφωσαν τις Σταυροφορίες.

(4 μονάδες)

γ) Ποια Σταυροφορία συνδέεται με την Κύπρο και γιατί;

(1 μονάδα)

B3. α) Να αναφέρετε **έναν (1)** λόγο για τον οποίο βελτιώθηκε το βιοτικό επίπεδο των Κυπρίων κατά την Πρωτοβυζαντινή Περίοδο (4^{ος} – 7^{ος} αι.) και **δύο (2)** τομείς της οικονομίας που αναπτύχθηκαν σε αυτήν την περίοδο.

(3 μονάδες)

β) Αφού εξηγήσετε τι σημαίνει «Αυτοκέφαλο» της Εκκλησίας της Κύπρου, να καταγράψετε τα **τρία (3)** αυτοκρατορικά προνόμια που παραχώρησε ο αυτοκράτορας Ζήνωνας στον Αρχιεπίσκοπο Ανθέμιο και τους διαδόχους του.

(7 μονάδες)

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ (35 μονάδες)

Να απαντήσετε **ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΤΡΕΙΣ (3)** ερωτήσεις.

Γ1.

Η επιλογή της θέσης [για κτίσιμο της Κωνσταντινούπολης] υπήρξε αποτέλεσμα ορθής στρατιωτικής και πολιτικής εκτιμήσεως. Από τους Ρωμαίους είχε αναγνωρισθεί η στρατηγική σημασία του Βυζαντίου [...] Η πόλη ευρίσκετο επίσης πιο κοντά στις περισσότερες εκτεθειμένες [=απροστάτευτες] περιοχές εκείνη την εποχή, [...] όπου μαζεύονταν οι [...] βάρβαροι και [...] παραμόνευε η περσική απειλή.

Στην αυτοκρατορική απόφαση βάρυνε και το γεγονός ότι η Ρώμη ήταν βαθύτατα συνδεδεμένη με την παλαιά θρησκεία [=Δωδεκάθεο] και ειδικά η ανώτερη κοινωνική τάξη της. Ο Κωνσταντίνος [...] μπορούσε να βρει ασφαλέστερο στήριγμα εις την Ανατολή, η οποία υπερείχε σε χριστιανικό πληθυσμό, αλλά, επίσης, διέθετε οικονομική ευημερία και πολιτιστική ανάπτυξη.

Αικ. Χριστοφιλοπούλου, «Βυζαντινή Ιστορία», σελ.138-139 [διασκ. κείμενο]

Αφού μελετήσετε την πιο πάνω πηγή και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα ερωτήματα που ακολουθούν.

α) Να γράψετε **τέσσερις (4)** λόγους, για τους οποίους ο Κωνσταντίνος Α΄ επέλεξε το αρχαίο Βυζάντιο για τη δημιουργία της Κωνσταντινούπολης, όπως αυτοί φαίνονται στο πιο πάνω παράθεμα.

(8 μονάδες)

β) Με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να γράψετε **τέσσερα (4)** κτίσματα που περιέλαβε στην Κωνσταντινούπολη ο Κωνσταντίνος Α΄.

(4 μονάδες)

Γ2.

ΠΗΓΗ Α΄

Η κατάσταση της βυζαντινής πρωτεύουσας ήταν εντελώς απογοητευτική. Είχαν καταφύγει σ' αυτή διάφοροι πρόσφυγες από τα περίχωρά της, οι οποίοι έκαναν πιο έντονο το πρόβλημα του επισιτισμού [=τροφοδοσίας]. Η αναμενόμενη επίθεση είχε πανικοβάλλει τον πληθυσμό. Τα νέα που καθημερινά γίνονταν γνωστά τού μείωναν ακόμα περισσότερο το ηθικό. [...] Το ταμείο του κράτους ήταν εξαντλημένο, ώστε να μην υπάρχουν τα μέσα για να ετοιμασθεί η άμυνα. Επιπλέον, μέσα στην πρωτεύουσα [...] επικρατούσε πολιτικοϊδεολογική διαμάχη.

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, Τόμος Θ, Εκδοτική Αθηνών ΑΕ, σελ.207

ΠΗΓΗ Β΄

Έπειτα από αυτό έγινε, αλίμονο, η Άλωση της ίδιας της Κωνσταντινούπολης από τους άθεους Αγαρηνούς [=Οθωμανούς Τούρκους] και μπόρεσε να κυριευτεί αυτή, που παλιότερα ήταν η βασίλισσα των πόλεων. Αυτός [ο βυζαντινός αυτοκράτορας] σκοτώθηκε [...] και φόρεσε το στεφάνι του μαρτυρίου, μη θέλοντας να παραδώσει το βασίλειο σε αυτούς που δεν είχαν νόμιμα δικαιώματα πάνω του, και χωρίς να θέλει να διαφύγει, μολονότι μπορούσε. Αλίμονο, αλίμονο, χάθηκε μαζί και η πατρίδα και κατεδαφίστηκε συθέμελα και οι κάτοικοί της διασκορπίστηκαν σε διάφορες πόλεις και κράτη. Αυτή η συμφορά έγινε με τη βοήθεια μερικών κατοίκων αυτής της πόλης. Τέτοιες διαστάσεις έλαβε ο σκοτωμός και η καταστροφή των χριστιανών κατοίκων της, που μοιάζει με αυτό που έπαθε τα παλιά χρόνια η πόλη των Ιεροσολύμων από τον Ναβουχοδονόσορα.

Χρονικό στο Peter Schreiner, Τα Βυζαντινά Βραχέα Χρονικά, τόμ.Ι, (διασκευή)

Αφού μελετήσετε τις πιο πάνω πηγές και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα ερωτήματα που ακολουθούν.

α) Να γράψετε **δύο (2)** στοιχεία που αποδεικνύουν ότι η κατάσταση στην Κωνσταντινούπολη τις παραμονές της Άλωσης της από τους Οθωμανούς Τούρκους ήταν απογοητευτική, όπως αυτά παρουσιάζονται στην ΠΗΓΗ Α΄.

(4 μονάδες)

β) Να αναφέρετε **δύο (2)** αποτελέσματα που επέφερε η Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανούς Τούρκους, σύμφωνα με την ΠΗΓΗ Β΄.

(4 μονάδες)

γ) Με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να γράψετε **δύο (2)** τρόπους με τους οποίους ο τελευταίος βυζαντινός αυτοκράτορας προετοίμασε την Κωνσταντινούπολη για την πολιορκία της από τους Οθωμανούς Τούρκους.

(1 μονάδα)

δ) Με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να γράψετε **έναν (1)** λόγο της ήττας των Βυζαντινών από τους Οθωμανούς Τούρκους και **μία (1)** συνέπεια που επέφερε η Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανούς Τούρκους.

(4 μονάδες)

Γ3.

Αφού μελετήσετε τις πιο πάνω πηγές και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα ερωτήματα που ακολουθούν.

α) Να ονομάσετε τον ναό της Πρωτοβυζαντινής Εποχής (4^{ος} – 7^{ος} αι.) στην Κύπρο στον οποίο βρίσκεται το επιτοίχιο ψηφιδωτό της ΠΗΓΗΣ Α΄.

(2 μονάδες)

β) Πιστεύετε ότι το ψηφιδωτό της ΠΗΓΗΣ Β΄ βρίσκεται στο δάπεδο ή σε κάποιον από τους τοίχους εκκλησίας; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

(4 μονάδες)

γ) Με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να γράψετε **δύο (2) λόγους για τους οποίους τα κυπριακά ψηφιδωτά της Πρωτοβυζαντινής Εποχής θεωρούνται πολύ σημαντικά.**

(4 μονάδες)

ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ